

Poročila

Mednarodna delavnica o ledenih jamah "IWIC VII"

Postojna, 16.–22. 05. 2016

Polona VREČA

Institut "Jožef Stefan", Odsek za znanosti o okolju, Jamova cesta 39, SI-1000 Ljubljana, Slovenija;
e-mail: polona.vreca@ijs.si

V Postojni je v času od 16. do 22. maja 2016, na Inštitutu za raziskovanje krása (IZRK) ZRC SAZU potekala sedma mednarodna delavnica o ledenih jamah IWIC VII (International Workshop on Ice Caves), ki se je je udeležilo približno 40 raziskovalcev. Delavnico so pod vodstvom A. Mihevca organizirali sodelavci IZRK ZRC SAZU v sodelovanju s Komisijo za jame v ledenikih in firnih ter jame z ledom (Comission on Glacier, Firn and Ice Caves), ki deluje v okviru Mednarodne speleološke zveze (International Speleological Union). Prva tovrstna delavnica je potekala v Romuniji leta 2004, nato pa so na dve leti sledila srečanja na Slovaškem, v Rusiji, v Avstriji, v Italiji, v ZDA in letos v Sloveniji. Glavni cilji srečanja v Postojni so bili predstavitev rezultatov raziskav, izmenjava spoznaj in izkušenj tudi v obliki terenskih ekskurzij po dinarskem in alpskem krasu ter spodbujanje tako nacionalnega kot mednarodnega povezovanja.

Delavnica se je pričela v ponedeljek, 16. 5. 2016, s spoznavnim sprejemom, na katerem so udeleženci delavnice lahko okusili led iz Velike ledene jame v Paradani. Torek, 17. 5. 2016, se je pričel z uradno otvoritvijo delavnice s pozdravnimi govori A. Mihevca, kot glavnega organizatorja IWIC VII, predstojnika IZRK ZRC SAZU T. Slabeta, glavne tajnice Mednarodnega speleološkega združenja N. Zupan Hajna in V. Maggija, predsednika Komisije za jame v ledenikih in firnih ter jame z ledom. Sledile so predstavitve M. Ogrina in sodelavcev o podnebnju slovenskega gorskega sveta s poudarkom na temperaturnih razmerah v mraziščih, N. Buzjaka in sodelavcev o geografski porazdelitvi in vrstah ledenih jam na Hrvaškem, M. Temovskega o ledenih jamah v Makedoniji, A. Pflitscha in sodelavcev o klimatoloških raziskavah ledeniških jam na vulkanih Mount Hood in Mount Rainier v ZDA, S.-E. Lauritzena s sodelavci o dinamiki ledene jame Svarthammar na Norveškem in A. Mihevca o periglacialnih pojavih v jamah s primeri iz Slovenije. V popoldanskem času je potekala ekskurzija v Skedneno jamo in ogled jam in ostalih pojavov na severnem obrobju Planinskega polja.

V sredo, 18. 5. 2016, smo najprej poslušali predavanje N. Zupan Hajna, ki je predstavila zanimivo kraško depresijo na območju Snežnika, nato pa so sledila predavanja C. Meyer, ki je predstavila metodo CALCFLOW, ki se lahko uporabi za določanje toka zraka s pomočjo

merilcev temperature, F. Scota, ki je s sodelavci predstavil model kroženja zraka in rezultate topografskih meritev v jami Grotta del Gelo na vulkanu Etna v Italiji, R. Collucija in sodelavcev o odzivu bilance ledu v ledenih jamah na območju kaninskega masiva na naraščajoče ekstremne dogodke v Julijskih Alpah in M. Stauta s sodelavci o recentnih spremembah količine ledu v Ledeni jami pri Planini Viševnik, severno od Bohinjskega jezera. V nadaljevanju je J. Košutnik predstavil rezultate raziskav spreminjanja volumna ledu v nekaterih ledenih jamah v Sloveniji, G. Brick je predstavil ledene jame v pripovedih iz male ledene dobe, F. Sauro nas je seznanil z rezultati večletnega projekta laserskega skeniranja in monitoringa ledene jame Cenote v Dolomitih v Italiji, A. Persoiu s sodelavci pa je predstavil uporabo stabilnih izotopov v raziskavah jamskega ledu s poudarkom na sledenju sprememb zračne vlage v vzhodni Evropi. V popoldanskem času smo obiskali Škocjanske jame in si ogledali brezstropo jamo v Lipovi dolini. V četrtek, 19. 5. 2016, smo dopoldan poslušali predavanja in predstavitve posterjev, popoldan pa je bil organiziran obisk Postojnske jame. Predavanja je pričel S. Polak, ki je predstavil migracije jamskih hroščev kot odziv na temperaturna nihanja v ledeni jami in sicer Jami jugozahodno od Mašuna na Snežniku, F. Pappi je predstavila rezultate ekoloških raziskav epikraških združb v Snežni jami na planini Arto v osrednji severni Sloveniji na območju Raduhe, S.-E. Lauritzen pa še speleogenezo jame Svarthammar na Norveškem. Sledile so predstavitve posterjev in sicer C. Itcus o pestrosti bakterij ter porazdelitvi bakterij in arhej v ledenem bloku v jami Scarisoara v Romuniji, Z. Kerna o stratigrafiji in spremembah količine ledu v Kugini ledenici na Velebitu na Hrvaškem ter o izotopskih raziskavah kriogenih karbonatnih mineralov v jami Scarisoara v Romuniji, M. Gomez-Lende o termičnih razmerah v ledenih jamah Picos de Europa v severni Španiji, L. Øvreas o mikrobiomu iz kronološke sekvence v ledeni jami Svarthammar na Norveškem, V. Maggija o preliminarnih rezultatih analize 7,8 m dolgega jedra ledu iz jame Vasto v jugovzhodnih Alpah, R. Collucija o mikroklimatskih razmerah v jami Buso del Valon ter o novem seznamu ledenih jam na območju jugovzhodnih Alp, in J. Košutnika o mejnikih raziskovanja ledenih jam v Sloveniji, od Valvasorja do Pavla Kunaverja. Sledili sta še predavanja Z. Kerna o radiokarbonskih analizah organskih delcev iz ledenega bloka v dvorani Saarhalle, jama Mammuthöhle v Avstriji in M.

Luetscherja o identifikaciji prisotnosti jamskega ledu v preteklosti s pomočjo kriogenih jamskih karbonatov v alpskih jamskih sistemih. Ob koncu predavanj je V. Maggi na kratko predstavil delo Komisije za jame v ledenikih in firnih ter jame z ledom in glavne cilje komisije med katere sodijo tudi karte ledenih jam tako na nacionalnem kot regionalnem nivoju.

Sledili sta še celodnevni ekskurziji z ogledom dveh ledenih jam v Sloveniji. V petek, 20. 5. 2016, je potekala celodnevna ekskurzija z obiskom Velike ledene jame v Paradani in visokega krasa na Trnovski planoti vključno z ogledom Smrekove

drage, na dnu katere se pojavlja permafrost. V soboto, 21. 5. 2016, pa je potekala še ekskurzija v Snežno jamo na planini Arto, ki leži na južnem pobočju Raduhe. Za vse ekskurzije so organizatorji pripravili podrobne opise, ki so bili objavljeni v zborniku skupaj s povzetki predavanj in posterjev.

Sedma mednarodna delavnica o ledenih jamah v Postojni je bila zelo poučna in je omogočila druženje z domačimi in tujimi raziskovalci ter veliko izmenjav zanimivih informacij, predvsem med terenskimi ekskurzijami po dinarskem in alpskem krasu. Naslednja delavnica o ledenih jamah bo leta 2018 v Španiji.

Letna skupščina Slovenskega združenja za geodezijo in geofiziko (SZGG)

Polona VREČA

Institut "Jožef Stefan", Odsek za znanosti o okolju, Jamova cesta 39, SI-1000 Ljubljana, Slovenija;
e-mail: polona.vreca@ijs.si

V Ljubljani je 28. januarja 2016 na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo potekala letna skupščina Slovenskega združenja za geodezijo in geofiziko (SZGG), po skupščini pa je potekalo enaindvajseto srečanje z naslovom »Raziskave s področja geodezije in geofizike – 2015«. SZGG je združenje, ki povezujejo zelo različne profile strokovnjakov, ki se ukvarjajo z raziskavami Zemlje, tudi geologov, in omogoča zanimivo izmenjavo različnih znanj.

V okviru skupščine je najprej podal kratko poročilo o delu v preteklem letu predsednik združenja R. Čop, ki mu je sledilo poročilo tajnika združenja M. Kuharja ter podelitev priznanj SZGG mlajšim raziskovalcem, M. Sečniku za področje hidrologije in O. Strletu za področje geodezije. V okviru SZGG deluje osem sekcij, katerih vodje so hkrati predstavniki Slovenije v mednarodnih združenjih, ki delujejo v okviru Mednarodne zveze za geodezijo in geofiziko (International Union of Geodesy and Geophysics – IUGG). Predstavniki posameznih sekcij so predstavili kratka poročila o delu v preteklem letu: B. Stopar (Sekcija za geodezijo), P. Zupančič (Sekcija za seizmologijo in fiziko notranjosti Zemlje), M. Kobold (Sekcija za hidrologijo), M. Miklavc (Sekcija za geomagnetizem) in P. Vreča (Sekcija za kriosfero). Predstavitve so dostopne na <http://www.fgg.uni-lj.si/sugg/>.

Sledilo je strokovno srečanje, na katerem je štirinajst predavateljev predstavilo rezultate raziskovalnega dela. S. Šebela je predstavila rezultate raziskav Črne jame, ki je najhladnejša jama v Postojnskem jamskem sistemu, A. Gosar je predstavil skalne podore, ki so nastali ob potresu leta 1998 v Krnskem pogorju in možnost njihove uporabe za oceno seizmičnih intenzitet po Environmental Seismic Intensity lestvici

(ESI 2007), B. Strajnar je na primeru letalskih opazovanj Mode-S MRAR in prognostičnega modela ALADIN-Slovenija predstavil kaj in zakaj določa vpliv opazovanj na kvaliteto vremenskih napovedi, M. Mole, pa je prikazala rezultate raziskav atmosferskih procesov v Vipavski dolini, ki so bile opravljene na osnovi razširjanja aerosolov. Sledila so predavanja M. Sečnika o video kontrolnem sistemu prehajanja rib v ribji stezi pri zapornici na Ambroževem trgu in na jezu pri Fužinskem gradu v Ljubljani, M. Triglav Čekada, ki je prikazala rezultate laserskega skeniranja Slovenije in njegove uporabe pri določanju akumulacijskih reliefnih oblik v slovenskem visokogorju s katerim so identificirali prvi fosilni kamniti ledenik pod Rutarškim Vrščem v Sloveniji, R. Čopa o absolutnih meritvah zemeljskega magnetnega polja, A. Rojca o sončnih ciklih in turističnem gospodarstvu Slovenije, A. Trobec o raziskavah strukture sedimentnega morskega dna v Strunjanskem zalivu s podpovršinskim sonarjem, P. Pavlovčič Prešeren o modeliranju plimovanja trdne Zemlje za geodetsko določanje 3D položaja točk kombinirane geodetske mreže in K. Zabret, ki je prikazala vpliv fenološke faze, trajanja padavinskega dogodka ter mikrostrukture padavin na proces prestrezanja padavin. Nadalje je O. Sterle predstavil stanje horizontalne komponente državnega koordinatnega sistema D96, M. Zlata Božnar je prikazala nov algoritem in namensko orodje za analizo dnevnik ciklov npr. sončnega obsevanje ("sončnica"), za analizo onesnaženja z delci PM10 ("onesnažnica"), za analizo rože vetrov ("vetrovnica") in za analizo vremenske napovedi ("vremenčica"). Zborovanje se je zaključilo s predavanjem A. Mihevcia o uporabi lidarskih posnetkov v geomorfologiji krasa na primeru več brezstropih jam v Lipovih dolinah, v Lozi, pri Povirju in v podgorskem krasu. Prispevki so objavljeni v Zborniku referatov SZGG 2015 in so dostopni na <http://www.fgg.uni-lj.si/sugg/>.